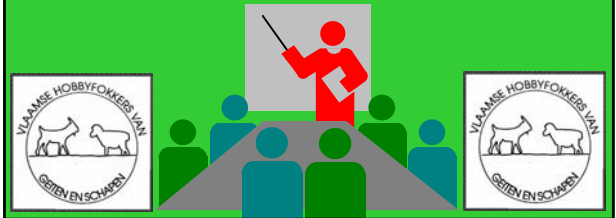

Vlaamse hobbyfokkers van geiten en schapen

www.vhgs.be

Studievergadering VHGS 18 april 2004

Schapen en hun wol . . .

Schapen scheren . . . Wolkwaliteit

- Wilde schapen hebben een vacht zonder echte wol, maar met vrij stug onderhaar (rui), dit onderhaar houdt de lucht vast en isoleert het dier van de koude buitenwereld.
- Dekhaar : is dik, stijf en lang er zorgt ervoor dat regenwater gemakkelijk van de vacht gaat aflopen
- Vlies = afgeschoren vacht van een schaap
- Stapel = de dikte van een vacht, de lengte van de vezels
- Wolbeoordeling :
  - Gebeurt op 2 manieren; op het schaap en geschoren als vacht
  - 3 hoofdcriteria bij de beoordeling van de kwaliteit van de wol :
    - fijnheid en de ermee samenhangende kronkeling van de vezels
    - vezellengte of stapellengte
    - afwezigheid van ongewenste eigenschappen (ongelijkmatigheid, haarvezels, zwakke vezels en pigment (gekleurde vachten)

Schapen scheren . . . Wolkwaliteit

Fijne wol : vezeldikte van 20-24 micron, 60-70 counts => hier kan je een fijne draad mee weven, zodat je er ook een dunnere stof mee kan maken voor kledingsstukken zoals scheerwollen kostuums -> bv. Merinoschapen, Wensleydale, Gotland pelsschaap, . . .

Fijne crossbred : 26-28 micron, 58-60 counts -> bv. South Down, Suffolk, . . .

Gemiddelde crossbred : 30-32 micron, 48-50 counts -> bv. Texelaar, Cheviot, . . .

Grove crossbred : 34-36 micron, 42-45 counts -> bv. Leicester en Lincoln

Tapijtwol : 40 micron, 33-44 counts

De vezeldikte wordt weergegeven in micron. Counts (uitspinggraad) : aantal knotten wol van 560 yard lengte die je met 1 pound gewassen wol kan spinnen. Crossbred wol hoeft niet noodzakelijk afkomstig te zijn van gekruiste schapen.

Schapen scheren . . . Wolkwaliteit

Mengen van 2 soorten wol :

Voorbeeld : Angorawol (mooi en glanzend maar niet sterk), wordt daarom gemengd met bv. Wensleydale-wol (die vezels zijn tot 40 cm lang)

Donkere wol : heeft meestal een lage breekweerstand, zodat ze moeilijk te spinnen is, ze wordt bijvoorbeeld gebruikt voor matrassenvulling

Andere toepassingen van wol :

- voor isolatiemateriaal in huizen

- als bescherming tegen bodemverontreiniging (bv. tussen de sporen in een stelplaats van het spoorwegstation, om olie en vet op te vangen en tegen te houden)

Schape scheren . . . Indeling schapenrassen

Schape worden onderverdeeld in vijf groepen, naar vacht- en wolkenmerken :

1. Haarschape 8 %
2. Grofwollige- of mengwolschape 45 tot 55 %
3. Kortwollige schape 3 %
4. Langwollige schape 10 tot 15 %
5. Merinoschape (fijnwollige schape) 20 tot 30 %

Schape scheren . . . Haarschape (8%)

- Haarschape : hebben geen wolproductie, komen voor in een paar tropische en subtropische gebieden (bv. Kameroen, Barbados Black Belly, Soay, Persian Blackhead, ...)

Kameroen   Soay

Schape scheren . . . Haarschape (8%)

Kameroen :

wintervacht ←

→ zomervacht

Persian Blackhead : Somalisch vetstuitschaap

Schape scheren . . . Grofwollige schape (50%)

- Grofwol- of mengwolschape : naast wol hebben ze nog echte haren in hun vlies, de wol is enkel voor tapijt wol geschikt. De 'Hill Breeds' in Schotland en Wales, de heideschape en andere sobere rassen (landrassen), vetstuit- en vetstaartrassen en steppeschape in Azië en Afrika.

Scottish Black face

Blackface

- Typisch wolschaap : de traditionele Schotse kilt wordt gemaakt van Blackface wol.

Schape scheren . . . Grofwollige schape (50%)

Drents heideschaap

Welsh Mountain

Black Welsh Mountain

Schape scheren . . . Grofwollige schape (50%)

- Grofwol- of mengwolschape

Rackaschaap   Manechschaap

Schapen scheren . . . Grofwollige schapen (50%)

- Grofwol- of mengwolschapen :

Karakulschaap : Lammeren van 1 dag oud leveren vellen die tot jassen worden verwerkt "Persianerjassen"

Schapen scheren . . . Kortwollige schapen (3%)

- Kortwolschapen : hebben een vlies met korte stapel en wol-haar van middelmatige fijnheid.

Alle Downrassen van Engelse origine, en oa. het Duitse zwartkop-schaap, en de Franse vleesrassen Charmoise, Berrichon du Cher en Ile de France behoren tot deze groep.

Hampshire Down

Schapen scheren . . . Kortwollige schapen (3%)

Oxford down

Southdown

Ile de France

Schapen scheren . . . Kortwollige schapen (3%)

Berrichon du cher

Charmoise

Beide rassen zijn vlees-schapen uit centraal Frankrijk.

Schapen scheren ... Langwollige schapen (10-15%)

- Langwolschapen : hebben fijne wol met lange stapel

Alle Engelse witkoppige rassen met lange wol, zoals de Leicester, Border Leicester, Lincoln, Romney Marsh, en de derivaten van deze rassen op het Europese vasteland (bv. Texel, Duitse Witkoppen, Charollais,...)

Wensleydale Longwool Sheep

Schapen scheren ... Langwollige schapen (10-15%)

- Langwolschapen : hebben fijne wol met lange stapel

Wensleydale

Schapen scheren ... Langwollige schapen (10-15%)

Border Leicester

Bluefaced Leicester

De Bluefaced Leicester heeft een vlies van 5 à 6 kg. = 10 % van zijn lichaamsgewicht !

Schapen scheren ... Langwollige schapen (10-15%)

Texel

Romney

Charollais

Devon and Cornwall Longwool

De wol van de Devon and Cornwall Longwool is soms erg lang (tot 25 cm), en is zeer sterk en bijna onverslijtbaar. Ooien produceren 7 tot 8 kg wol, rammen ongeveer het dubbele, dat maakt hem tot de grootste wolproducent van de Longwoolrassen. De wol is hard, en zeer geschikt voor tapijten en gordijnen of voor stoffering van zetels.

Schapen scheren ... Fijnwollige schapen (20-30%)

- Fijnwollige schapen : hebben de fijnste wol die er bestaat, alle Merino's en de derivaten ervan in Europa, Australië, Zuid-Afrika, de Verenigde Staten, Argentinië en veel Russische republieken (dus grotendeels het zuidelijk halfrond)

75 % van alle Australische schapen zijn wolmerino's !

Een Merino van 50 kg. kan een vlies van 8,8 kg. produceren, er zijn maximale vliesgewichten bekend van tussen de 15 en de 20 kg. !!

Niet alle schapen moeten geschoren worden ...

Wiltshire Horn schaaap : de wol is maar een paar centimeter dik en valt in het voorjaar en de zomer vanzelf uit.

Niet alleen schapen moeten geschoren worden ...

A: Angora voor het scheren
B: Angora tijdens het scheren
C: Twee kilo mohair per keer!
D: Angora na het scheren

Bron :

Schapen scheren . . .

Schapen scheren . . .

Zowel de eigenaar van de schapen als de scheerder zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de wol :

Verontreiniging van de wol :

- hooizaad in de nek (hooiruif laag plaatsen)
- mestverontreiniging aan de achterhand
- vochtigheid (max. 18,25 % is een internat. norm)
- zand, ...

Scheren op een propere vloer of op bv. een oud tapijt in de weide.

Schapen scheren . . .

Normaal gezien worden schapen 1 maal per jaar geschoren (de lammetjes natuurlijk niet het eerste jaar), soms worden ze voor de winter, bij het opstallen, nogmaals geschoren.

Het ideale moment is tussen 1 en 15 juni :

- bij het eerste zweten wordt het vetlaagje op de huid omhooggeduwd en later zelfs opgelost

De voeding heeft een invloed op de kwaliteit van de wol :

- bv. gras, graanvoeding met mais, lijnzaad, soja
- lijnzaad geeft de vacht een mooie glans

Schapen scheren . . .

Enkele nuttige tips :

- zet je dieren 's avonds voor 't scheren op stal en geef ze geen eten meer, zo is hun maag leeg en is de kans op de schapenziekte kleiner (de maag kantelt en het dier sterft binnen de 2 uur)
- als je dieren op stal staan kan een plotse regenbui geen roet in 't eten gooien

Schapen scheren . . .

Met de hand gaat het nog altijd even goed, en zelfs zonder stroom !

Schapen scheren . . .

Australische snelscheerder Rodney Joppich aan het werk :
in minder dan 3 minuten wordt een schaap vakkundig van zijn vacht
ontdaan. Op deze manier passeren jaarlijks ongeveer 30.000 schapen
door zijn snelle en behendige handen !!

Wolverwerking . . .

SCHEREN, WASSEN, VERVEN,
KAARDEN, SPINNEN,
TWIJNEN, BREIEN,
HAKEN, WEVEN, VILTEN, ...

Verwerking van wol

KAARDEN : wolvezels ontwarren en van de laatste kleine
verontreinigingen ontdoen (manueel, of machinaal)

Verwerking van wol

SPINNEN : men neemt een pluk wolhaar
en trekt daar een deel uit, dit deel draait
men in elkaar tot een draad (de schubben
van de wolharen grijpen in elkaar)

Verwerking van wol

TWIJNEN : twee of meer draden ineendraaien tot 1 nieuwe, dikkere draad

Verwerking van wol

Verwerking van wol

HAKEN

een draad verwerken tot een rij mazen met behulp van een haaknaald waarmee de draad door een reeds gevormde lus wordt getrokken.

BREIEN

met behulp van naalden een doek maken uit één of meerdere draden, door vorming van in elkaar grijpende lussen.

Verwerking van wol

WEVEN : een weefsel maken door wollen draden in dwarsrichting (inslag) te kruisen met draden in langsrichting (schering)

Verwerking van wol

VILTEN : - de wol wordt in plukjes uitgelegd en dan stevig met zeep in elkaar gewreven tot ze in elkaar gevilt wordt tot één geheel, je moet wel wol hebben die zich goed laat vervilt, zoals bv. die van het Gotland pelsschaap

Om te voorkomen dat de zeer fijne, glanzende en gekrulde wol van oudere schapen gaat vervilt worden Gotlanders 2 keer per jaar geschoren.

Knutselen met wol

Eierwarmers uit schapenwol.

Knutselen met wol

Knutselen met wol

Mooie figuurtjes uit zogenaamde sprookjeswol !

Wolverwerking . . .

En dan nu de praktijk !